

ПРО ЗАВДАННЯ КОЛЕКТИВУ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОГ НОВОГО ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО ПРОФЕСІЙНУ ОСВІТУ»

Шановні колеги!

Ми стоїмо на порозі не просто законодавчих змін, а тектонічного зсуву в професійній освіті, який визначить, чи станемо ми лідерами нової епохи, чи залишимося на узбіччі. Цей закон — наш інструмент трансформації. Мета мого виступу — проаналізувати ключові вимоги нового Закону України «Про професійну освіту» та, спираючись на цей аналіз, сформулювати першочергові та стратегічні завдання для всього педагогічного колективу.

Хочу наголосити, що це не чергова формальна зміна. Закон, що діяв з 1998 року, втратив чинність 12 вересня 2025 року. Ця дата знаменує собою не просто оновлення законодавчої бази, а фундаментальний перегляд самої філософії професійної освіти в Україні. Реформа, закладена в новому Законі, спрямована на створення сучасної, гнучкої та якісної системи підготовки фахівців, здатних бути конкурентоспроможними не лише на вітчизняному, але й на європейському ринку праці.

Для успішної імплементації цих амбітних цілей на рівні нашого закладу ми повинні глибоко зрозуміти ключові принципи та вимоги, закладені у Законі

Ключові зміни та філософія нового закону

Стратегічна важливість розуміння основних ідей нового закону полягає в тому, що він кардинально змінює парадигму нашої роботи. Законодавець рішуче зміщує акцент з *процесу* навчання на його *результат* — формування конкретних компетентностей, які реально затребувані роботодавцями та відповідають сучасним професійним стандартам. Наша мета — не просто «випуск учнів», а формування високоякісного людського капіталу. Це вимагає від нас переосмислення підходів до всього освітнього процесу.

Нова термінологія та правові статуси: від «учня» до «студента».

Ми офіційно змінюємо ідентичність. Зміна назви сфери на «професійна освіта» інтегрує нас у європейський простір і докорінно змінює соціальний статус наших вихованців. Ми більше не готуємо «учнів» — ми виховуємо студентів.

Згідно з Розділами 1 та 3 Закону, встановлюються такі стратегічні відповідності:

- здобувач освіти: замість «учень» — «студент».
- статус фахівця: рівень «кваліфікований робітник» тепер прирівнюється до освітньої кваліфікації «спеціаліст».
- документ про освіту: диплом кваліфікованого робітника стає дипломом спеціаліста.
- підтвердження компетенцій: свідоцтво про робітничу кваліфікацію замінюється на сертифікат про присвоєння/підтвердження професійної кваліфікації (стаття 12).

Це підвищення статусу — наш головний інструмент у боротьбі за абітурієнта. Проте престижність має бути підкріплена новою якістю навчання.

Модернізація видів та форм професійного навчання.

Гнучкість стає нашою головною конкурентною перевагою. Ми повинні пропонувати «пакети оновлень» для тих, хто вже має досвід. Короткострокові програми для ветеранів — це не розкіш, а обов'язок. Вони не потребують повного «шляху», їм потрібне швидке перенавчання (re-skilling).

Відповідно до Статей 14 та 15 Закону, ми впроваджуємо:

1. Професійну підготовку (здобуття кваліфікації вперше).
2. Перепідготовку (опанування іншої кваліфікації).
3. Підвищення кваліфікації (вдосконалення навичок).

Зазначу найбільш значущі зміни, які безпосередньо впливатимуть на діяльність кожного з нас:

Якість освіти та автономія. Згідно зі статтею 1 нового Закону, якість професійної освіти тепер чітко визначається як відповідність результатів навчання стандартам та потребам ринку праці. Водночас Закон суттєво розширює автономію закладу освіти. Це означає, що разом із свободою у розробці освітніх програм, формуванні навчальних планів та організації освітнього процесу, на нас лягає повна відповідальність за кінцевий результат — якість підготовки наших випускників.

Я звертаю вашу увагу на критичні показники:

— Наглядові ради: оскільки наш контингент перевищує 300 студентів, створення Наглядової ради на якомусь етапі стане обов'язковою вимогою.

— Реорганізація: оскільки кількість наших здобувачів перевищує 400 осіб, нас скоріш за все зобов'язують до вересня 2027 року трансформуватися у некомерційне товариство.

— Формульне фінансування: бюджет закладу тепер прямо залежить від показника працевлаштування.

У цьому контексті наш Центр кар'єри перестає бути допоміжним підрозділом. Це — «фінансове серце» закладу. Немає працевлаштування — немає фінансування.

Індивідуальна освітня траєкторія. Стаття 8 закріплює право здобувача освіти на формування власної траєкторії навчання. Це включає академічну мобільність, вибір модулів та, що важливо, визнання результатів неформальної та інформальної освіти. На практиці це означає, що студент, який вже має навички, наприклад, простого оштукатурювання поверхонь, здобуті на виробництві, зможе офіційно зарахувати їх, скоротити термін навчання і зосередитись на нових компетенціях. Наша роль — не змушувати вчити те, що вже відомо, а будувати унікальний освітній маршрут для кожного.

Нова модель оцінювання та присвоєння кваліфікацій. Це, мабуть, найбільш революційна зміна. Стаття 11 вводить чіткий розподіл функцій: заклад професійної освіти здійснює навчання, а незалежний кваліфікаційний центр проводить оцінювання результатів та присвоює кваліфікацію

(випускник отримує ваучер і йде до незалежного кваліфікаційного центру). Ця норма змушує нас відмовитися від застарілих підходів і зосередитися на єдиному важливому критерії — реальній компетентності наших випускників, підтвердженій незалежними експертами. Якщо 25% і більше випускників не підтверджують кваліфікацію, заклад очікує позаплановий аудит, а повторення такого результату може призвести до призупинення дії ліцензії. Це - екзистенційна загроза. Водночас це покладає пряму й вимірювану відповідальність за якість підготовки спеціалістів на кожного педагога.

Синергія Закону та стратегічного плану розвитку днз «запорізьке впу»

Важливо, що новий Закон не застав нас зненацька. Наш Стратегічний план до 2027 року виявився напрочуд далекоглядним, адже його ключові цілі є прямою і готовою відповіддю на найскладніші вимоги реформи.

Цей проактивний підхід дає нам унікальну перевагу.

– **Стратегічна ціль 2 «Розбудова внутрішньої системи забезпечення якості освіти»** є нашою прямою відповіддю на центральну вимогу Закону щодо якості та відповідальності за освітні результати.

– **Стратегічні цілі 3 і 5**, що стосуються створення Цифрового освітнього центру та цифрової трансформації, є інструментами для реалізації гнучких форм навчання. Це наша стартова перевага.

– **Стратегічна ціль 4 «Використання потенціалу державно-приватного партнерства»** повністю відповідає вимогам статті 15 Закону про обов'язкове залучення роботодавців до розробки та оновлення освітніх програм.

Таким чином, ми маємо міцний стратегічний фундамент для успішної імплементації законодавчих змін. Проте для досягнення поставленої мети необхідні чітко визначені, скоординовані та злагоджені дії всього колективу.

Для того, щоб перетворити стратегію та норми закону на реальні результати, ми повинні зосередитись на конкретних операційних завданнях.

Оновлення освітніх програм. Наше перше і невідкладне завдання — повний аудит та модернізація всіх освітніх програм відповідно до вимог статті 15 Закону. Вони мають бути побудовані на компетентнісному підході, розроблені в тісній співпраці з роботодавцями (що є реалізацією нашої Стратегічної цілі 4) та бути достатньо гнучкими, щоб забезпечити можливість реалізації індивідуальних освітніх траєкторій для наших студентів, як того вимагає стаття 8, забезпечити короткотермінові програми перепідготовки.

Підвищення якості викладання та практичної підготовки. Ми повинні радикально підвищити якість викладання, щоб кожен наш випускник гарантовано міг підтвердити свою кваліфікацію перед незалежною комісією у кваліфікаційному центрі (стаття 11). Наші методики мають бути спрямовані не на передачу суми знань, а на досягнення конкретних, вимірюваних результатів навчання. Принцип «learning by doing», який вже є частиною нашої стратегії, має стати основою практичної підготовки, адже саме практичні навички будуть перевірятися в першу чергу.

Розвиток цифрових компетентностей. Це завдання продиктоване необхідністю ефективної підтримки дистанційного та змішаного форматів навчання, а також максимального використання нашого потенціалу цифрової трансформації та ресурсів Цифрового освітнього центру (Стратегічні цілі 3 та 5). Вимога сьогодення — вільне володіння сучасними цифровими інструментами кожним педагогічним працівником для створення якісного освітнього контенту.

Забезпечення інклюзивного освітнього середовища. Відповідно до норм статті 4 Закону та нашої Стратегічної цілі 6, ми маємо не просто продовжувати, а й поглиблювати роботу зі створення безбар'єрного простору. Це стосується як фізичної доступності, так і адаптації освітніх програм та методик. Нашим завданням є підвищення кваліфікації педагогів для ефективної роботи в інклюзивних групах, щоб кожен здобувач освіти, незалежно від його потреб, відчував підтримку та міг реалізувати свій потенціал.

Для формалізації цих завдань та переходу до конкретних дій, на розгляд педагогічної ради виносяться наступні пропозиції:

1. Забезпечити підґрунтя, документальний супровід та формалізацію переходу до нового типу закладу професійної освіти «професійний коледж» у встановлений законодавством перехідний період. Привести установчі документи, правила внутрішнього розпорядку та посадові інструкції працівників у відповідність до термінології Закону Про професійну освіту (зокрема щодо статусу «студентів» та кваліфікації «спеціаліст» тощо).

2. Створити робочі групи (із залученням представників-роботодавців) з перегляду та оновлення освітніх програм за всіма професіями, розробку освітньо-професійних програми для короткострокового навчання дорослих та ветеранів, відповідно до вимог статті 15 Закону України «Про професійну освіту». Забезпечити перехід на систему кредитів ЄКТС при розробці нових освітніх програм та веденні навчальної документації.

3. Забезпечити трансформацію Центру професійної кар'єри в орган моніторингу працевлаштування, результати якого стануть основою для бюджетного планування закладу.

4. Розробити та затвердити План заходів щодо підвищення якості освітнього процесу, орієнтованого на успішне проходження здобувачами освіти незалежного оцінювання у кваліфікаційних центрах, згідно з вимогами статті 11 Закону, зокрема запровадити систему внутрішнього аудиту якості, що імітує незалежне оцінювання, аби мінімізувати ризики «25% відмов» для захисту ліцензії.

5. Розробити та впровадити внутрішню програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників з питань розвитку цифрових компетентностей, методик інклюзивного навчання, розробки навчальних матеріалів та здійснення професійної діяльності на основі компетентнісного підходу.

6. Створити робочу групу, метою діяльності якої буде розробка та впровадження механізму реалізації індивідуальних освітніх траєкторій

студентів, включаючи порядок визнання результатів неформального та інформального навчання, підготовка до створення та/або акредитації власного Кваліфікаційного центру.

7. Забезпечувати розвиток безпечного та безбар'єрного освітнього середовища, включаючи адаптацію приміщень згідно з принципами універсального дизайну для осіб з особливими освітніми потребами.

8. Активізувати роботу з розширення державно-приватного партнерства з метою формування наглядової ради закладу та залучення стейкхолдерів до модернізації матеріально-технічної бази для практичної підготовки, впровадження дуальної форми навчання із обов'язковим укладанням студентських трудових договорів з підприємствами-партнерами.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

Шановні колеги! Новий Закон України «Про професійну освіту» — це одночасно і серйозний виклик, і унікальна можливість для нашого розвитку. Він вимагає від нас гнучкості, професіоналізму та готовності до змін.

Я глибоко переконана, що наш колектив має достатньо потенціалу, досвіду та бажання, щоб впоратися з цими завданнями. Ми маємо міцний фундамент у вигляді нашого Стратегічного плану та чітке розуміння напрямку руху.

Закликаю вас до праці, що перетворить наш заклад на провідний професійний коледж будівництва та дизайну — центр компетенцій, який готуватиме фахівців для відбудови нашої країни за найкращими європейськими стандартами. Випускники, якими пишатиметься не лише Запоріжжя, а вся Україна.

Дякую за увагу!